

Program Národní a kulturní identity (NAKI)
Projekt VaV MK ČR DG 16P02M034 Identifikace a prezentace památkového potenciálu
historické kulturní krajiny České republiky

Specializovaná mapa s odborným obsahem

NÁVRH PLÁNU OCHRANY VYBRANÉ ČÁSTI PAMÁTKOVÉ ZÓNY ZAHŘÁDECKO

Průvodní zpráva k výsledku

Předkladatel výsledku:

České vysoké učení technické v Praze, fakulta stavební
Thákurova7, 166 29 Praha 6 - Dejvice

Hlavní řešitel (autor - garant výsledku):

Ing. arch. Karel Kuča (ČVUT v Praze)

Spoluřešitelé (spoluautoři)

Doc.Ing.arch. Ivan Vorel, CSc, Prof.Ing.arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D., Ing.arch. Simona
Vondráčková, Ph.D.

Výstup byl zpracován v rámci řešení III. etapy projektu – Prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny ČR, v rámci Aktivity 1803A03 – Zpracování pilotních studií prezentujících možnosti odpovědného nakládání s historickou kulturní krajinou.

Praha – červen 2020

I) Cíl výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem

Cílem předkládané specializované mapy s odborným obsahem je vypracování Plánu ochrany části krajinné památkové zóny Zahrádecko. Předložený výstup ověřuje na konkrétním území – části historické kulturní krajiny Zahrádecka - návrh *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*¹ (dosud necertifikováno), který byl zpracován jako jeden z výstupů projektu VaV MK ČR s kódem DF12P010VV001 – Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu. Výstup navazuje zároveň na metodiku *Plány ochrany památkových rezervací a památkových zón*² a navrhuje způsob definování ochrany specifických kulturních hodnot, chráněných v krajinném celku, tedy v segmentu se soustřednými kulturními hodnotami různých typů historické kulturní krajiny. Představuje první konkrétní příklad zpracování plánu ochrany krajinné památkové zóny (KPZ), který aplikuje obecnou metodiku plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón podle Vyhlášky Ministerstva kultury č. 420/2008 Sb. na specifickou problematiku krajinných památkových zón. Zároveň metodika vysvětluje, pro které činnosti a záměry v území lze redukovat výkon památkové ochrany oproti památkově chráněným územím sídlení povahy, v nichž bývá díky koncentrovanější zástavbě předmět ochrany více zřejmý

Textová část je členěna v souladu s § 1, odst. (2) a (6) Vyhl. č. 420/2008 Sb. kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón. Vzhledem k tomu, že Plán ochrany PZ se vydává jako opatření obecné povahy³, je text členěn na výrokovou část a odůvodnění, přičemž odborná formulace textu odpovídá požadavkům na jednoznačnost a to zejména u části výrokové dle § 1 odst. (2), písm. a) – d). Podobně grafická část má členění a obsah dle vyhlášky. Vyhláška stanovuje přesný a neměnný obsah grafické dokumentace – tří výkresů – Výkres 1, výkres 2 a výkres 3. Plán ochrany se vydává formou opatření obecné povahy (OOP) dle Správního řádu a výkresová část je součástí výrokové části tohoto OOP. Výkresová dokumentace proto musí obsahovat pouze položky, které uvádí vyhláška – žádné jiné údaje ani informace na výkresech nemohou a nesmějí být, protože vše, co je na mapě se projednává, schvaluje a stává se závazným. Pro účely specializované mapy s odborným obsahem (výstupu Nmap) však byly mapy doplněny o informativní údaje, identifikující jednotlivé jevy a hodnoty a popisující důležité prostorové vztahy.

Výstup je příkladem použití Vyhl. č. 420/2008 Sb. Ověřuje využitelnost *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*, vytvořené v rámci projektu NAKI, a na konkrétním území historické kulturní krajiny, chráněné formou památkové zóny, formuluje způsoby její ochrany. Výstup má nejenom věcný charakter, ale zejména metodický cíl - je metodickým příkladem pro zpracovávání plánů ochrany krajinných památkových zón a podkladem pro upřesnění a budoucí dopracování návrhu *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*. Aby výsledek této práce mohl sloužit tomuto účelu, jsou obsahem výstupu jak mapy, které více odpovídají povaze výstupu Nmap (obsahující informativní údaje), tak i výkresy, které odpovídají výhradně požadavkům Vyhl.č. 420/2008 Sb.

¹ KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V., Praha 2015

² KUČA, K. – KRATOCHVÍLOVÁ, I. – KUČOVÁ, V., NPÚ Praha 2012

³ Dle § 6a odst. (1) zák. č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších změn

II) Vlastní popis výsledku

Plán ochrany části krajinné památkové zóny Zahrádecko je tvořen třemi mapami a textovou částí (výroková část a odůvodnění), přičemž obsah těchto výstupů se řídí dle vyhlášky č. 420/2008 Sb. a v detailním členění a obsahové náplni výkresů i jednotlivých kapitol se opírá o *Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón*. Výchozím podkladem je definování předmětu ochrany KPZ, které vychází z podrobné identifikace kulturních hodnot krajiny, provedené v materiálu *Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy KPZ Zahrádecko, zpracované jako specializovaná mapa s odborným obsahem v rámci projektu NAK/DF12P01OVV001 Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón v roce 2014⁴*. Tento materiál byl pro potřeby plánu ochrany prověřen vlastní i terénními průzkumy, prováděnými na Zahrádecku v letech 2019 a 2020.

Krajinná památková zóna Zahrádecko představuje historickou kulturní krajinu, ve které jsou přítomny stopy kultivace a přetváření krajiny v různých historických obdobích, přičemž některé z těchto hodnot jsou zcela jedinečné. V krajinném segmentu modelového území jsou z těchto nejcennějších hodnot přítomny části komponované krajiny – barokní osa Valdštejnské aleje s renesanční historií, skladba členění krajiny (zámek s parkem, lipová alej, bažantnice, obora) doplněná barokně-klasicistním schématem trojzubce alejí s příčnou osou. Rybníční krajina Jestřebsko-dokeské soustav je zastoupena jedinečnou kulturní památkou Novozámeckého rybníka s doprovodnými objekty. Je nezbytné tyto hodnoty zohlednit v péči o krajinu a v záměrech využití území, představovaných územním plánem a dalšími nástroji územního a krajinného plánování.

Hlavním důvodem památkové ochrany Zahrádecka jsou komponované krajinné úpravy, ale srovnatelný význam připadá i znakům organicky vyvinuté kulturní krajiny, mezi nimiž má největší význam z technického hlediska unikátní Holanská rybníční soustava a Novozámecký rybník. Zahrádecko je však jako součást Máchova kraje také asociativní kulturní krajinou. I přes vyhlášení krajinné památkové zóny v roce 1996 a záchranu mnoha drobných památek a komponent kulturní krajiny zůstává řada kulturně historických hodnot zdejší krajiny ohrožena.

Modelové území zahrnuje východní část památkové zóny – lesozemědělskou a loveckou krajinu jižně od Zahrádek, ohraničenou na západě Valdštejnskou alejí, na východě okrajem Zahrádek a komunikací I/16 a na jihu pak katastrální hranicí a na jihu okrajem porostů Vítkovecké obory. Východněji přiléhá výběžek rybníční krajiny Jestřebské kotliny s Novozámeckým rybníkem.

Zásadní součástí výstupu jsou tři mapy, jejichž odborná náplň musí odpovídat § 1 odst. (3) Vyhl. č. 420/2008 Sb., přičemž pozornost je zaměřena ke specifickým krajinným prvkům a strukturám, které vytvářejí kulturní hodnoty a památkovou podstatu historické kulturní krajiny. Ve výkresu č. 1 jsou vyznačeny nemovité kulturní památky, architektonicky cenné stavby a jejich soubory, významné stavební dominanty, urbanistické hodnoty a významné komponenty tvořící krajinné hodnoty nacházející se v části území krajinné památkové zóny Zahrádecko. Ve výkresu č. 2 jsou označeny nemovitosti, které nejsou kulturními památkami,

⁴ WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., Průhonice 2014

ale nacházejí se v části území krajinné památkové zóny Zahrádecko, u nichž je zcela nebo zčásti vyloučena povinnost vyžádat si předem závazné stanovisko podle § 14 odst.2 památkového zákona, s vyznačením rozsahu osvobození od této povinnosti. Ve výkresu č. 3 je vyznačen způsob zabezpečení kulturních hodnot části území krajinné památkové zóny Zahrádecko z hlediska státní památkové péče. Mapy jsou zpracovány jako součást výrokové části opatření obecné povahy, kterým se Plán ochrany vydává. U tohoto typu dokumentu nelze grafickou přílohu (stejně jako např. u územního plánu) prezentovat jako interaktivní mapu.

Textová část plánu ochrany, která je nedílnou součástí výstupu, je v souladu s Vyhl. č. 420/2008 Sb. rozčleněna na část výrokovou, která obsahuje následující kapitoly:

- A.1. Výčet nemovitostí, které jsou kulturní památkou nebo národní kulturní památkou a nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně, popsány identifikačními údaji podle katastru nemovitostí včetně ostatních vybraných nemovitostí podle § 1 odst. 3 písm. a) Vyhlášky
- A.2. Výčet nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v krajinné památkové zóně, nebo výčet druhů prací na nich, u nichž je vyloučena povinnost vyžádat si předem závazné stanovisko podle § 14 odst.2 památkového zákona, popsány identifikačními údaji podle katastru nemovitostí (podle § 1 odst. 2 písm. b), k Výkresu 2 podle § 1 odst. 3 písm. b) Vyhlášky)
- A.3. Stanovení způsobu zabezpečení kulturních hodnot krajinné památkové zóny z hlediska státní památkové péče (§ 1 odst.2 písm. c) Vyhlášky)

Textová část plánu ochrany, která je nedílnou součástí výstupu, je v souladu s Vyhl. č. 420/2008 Sb. rozčleněna na část odůvodnění, která obsahuje následující kapitoly:

- C.0. Odůvodnění jednotlivých částí Plánu ochrany
- C.1. Obecný popis kulturních hodnot památkové rezervace (podle § 1, odst. 6 písm. a) Vyhlášky
- C.2. Podrobný popis kulturních hodnot krajinné památkové zóny podle ucelených souborů staveb nebo jednotlivých staveb, ploch a veřejných prostranství (podle § 1 odst. 6 písm. b) Vyhlášky)
- C.3. Důvody vyloučení povinnosti vyžádat si předem závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 památkového zákona (podle § 1 odst. 6 písm. c) Vyhlášky)

Mapa je zpracována v rámci řešeného území části krajinné památkové zóny Zahrádecko jako jeden z výstupů řešení III. etapy projektu, jejímž cílem je „posílit povědomí a ochranu hodnot historické kulturní krajiny, jako důležité součásti národní identity, kulturního dědictví a implementace mezinárodních smluv“. Cílem Aktivity 1803A03 je „zpracování pilotních studií prezentujících možnosti odpovědného nakládání s historickou kulturní krajinou. Práce v souladu s navrženým postupem aktivity vyhodnotila analytické podklady k řešenému území a navrhla textové i grafické části Plánu ochrany. V tomto smyslu je mapa součástí modelového ověřování obsahu a formy nově zpracovávaných dokumentů pro ochranu kulturních hodnot a péči o území krajinných památkových zón.

III) Návrh využití výsledku

Mapa navazuje na návrh Metodiky plánů ochrany krajinných památkových zón⁵, která byla zpracovaná v rámci projektu NAKI „Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón“ a která zatím nebyla certifikována. Mapa prezentuje způsob využití této metodiky a má sloužit m.j. k budoucímu dopracování této metodiky.

Druhou úrovní je praktické využití materiálu jako odborného podkladu pro kvalifikované rozhodování orgánů státní správy (zejména památkové péče) v souladu s ochranou kulturních hodnot, spočívajících s prvky s strukturách, vzniklých záměrným ztvárněním řešeného území - části historické kulturní krajiny. Neméně důležitá je možnost využít mapu jako informační zdroj pro odbornou i laickou veřejnost. Mapa bude veřejně přístupná na internetových stránkách projektu

IV) Seznam použitých zdrojů

WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., (2014): *Specializovaná mapa s odborným obsahem; Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy krajinné památkové zóny Zahrádecko - krajinářsko - analytický výkres A*, Průhonice

KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V. (2015): *Metodika plánů ochrany krajinných památkových zón*, Praha

KUČA, K. – KRATOCHVÍLOVÁ, I. – KUČOVÁ, V., (2012): *Plány ochrany památkových rezervací a památkových zón*, NPÚ Praha

KUČA, K. (ed) – KUČOVÁ, V. – SALAŠOVÁ, A. – VOREL, I. – WEBER, M. a kol. (2015): *Krajinné památkové zóny České republiky*, NPÚ Praha

V) Seznam publikací, které předcházely výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem

WEBER, M. – VEITH, T. – VÁVROVÁ, V. – PEŠTA, J., (2014): *Specializovaná mapa s odborným obsahem; Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy krajinné památkové zóny Zahrádecko - krajinářsko - analytický výkres A*, Průhonice

KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V. (2015): *Metodika plánů ochrany krajinných památkových zón*, Praha

KUČA, K. (ed) – KUČOVÁ, V. – SALAŠOVÁ, A. – VOREL, I. – WEBER, M. a kol. (2015): *Krajinné památkové zóny České republiky*, NPÚ Praha

⁵ KUČA, K. – VOREL, I. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. – KUČOVÁ, V., Praha 2015

VI) Datové přílohy na CD

- (1) Elektronická verze mapy ve formátu *.pdf
- (2) Elektronická verze mapy ve formátu *.mxd, *.shp (včetně přidružených souborů *.dbf, *.sbn, *.sbx, *.prj, *.shx)
- (3) Databáze zjištěných informací ve formátu *.dbf
- (4) Specializovaná mapa s odborným obsahem Návrh plánu ochrany vybrané části památkové zóny Zahrádecko, textová část ve formátu *.doc, *.pdf
- (5) Specializovaná mapa s odborným obsahem Návrh plánu ochrany vybrané části památkové zóny Zahrádecko. Průvodní zpráva k výsledku formátu *.doc, *.pdf

Formát dat:

Data geografické databáze byla digitalizována v jednotlivých vrstvách do vektorového formátu shp (ShapeFile). Ke každé vrstvě je připojena databáze ve formátu dbf. Jednotlivé mapové přílohy jsou uloženy jako mapové soubory ve formátu mxd. Mapové přílohy jsou poskytnuty také ve formátu pdf.

Souřadnicový systém:

Data geografické databáze jsou uložena v souřadnicovém systému S-JTSK.